

בית המשפט המחוזי מרכז

עמ"ש 9855-02-10

לפני: כב' השופט אילן ש' שילה, אב"ד

כב' השופט אהרון מקובר

כב' השופטת ורדה פלאוט

בעניין:

ל"ק (קטין)

באמצעות האפוטרופא לדין עו"ד עליזה כהן

המערערת:

ו"ב

באמצעות ב"כ עו"ד איתן ליפסקר

נגד

המשיב:

היועץ המשפטי לממשלה – משרד העבודה והרווחה

באמצעות ב"כ עו"ד אורית פניני

משיב פורמאלי:

א"ק

1

פסק דין

2

3 לפנינו ערעור על פסק דינו של בית המשפט לענייני משפחה בראשון לציון (כב' השופטת ד"ר ו' בן
4 שחר) מיום 2.12.09 (תיק אימוץ 93/08) שבו מצא בית המשפט כי התקיימו במערערת התנאים
5 הנדרשים להכרזת בנה הקטין בר אימוץ, וקבע כי האימוץ יהיה סגור דהיינו ינותק לחלוטין הקשר
6 בין המערערת לבין הקטין.

7

8 1. רקע כללי, אבחונים וחוות דעת שנערכו עובר למתן פסק הדין בבית משפט קמא

9

10 (א) המערערת היא אמו של הקטין שאותו ילדה ביום 14.1.08 מחוץ למסגרת הנישואין.

11

12 (ב) המערערת עצמה היא חסויה. ביום 18.9.07 מונה למערערת אפוטרופוס קבוע לגוף ורכוש

13 (קרן דורי דורות). המינוי הוחלף ביום 17.6.09 וכיום האפוטרופה למערערת היא הקרן

14 לטיפול בחסויים. נציגת הקרן נכחה בחלק מהדיונים שהתקיימו בפנינו.

15

16 (ג) המשיב הפורמלי הוא אביו של הקטין, אינו מתגורר עם המערערת ואין לו קשר עימה. האב,

17 שכדברי ב"כ המערערת קיים קשר מאוד מאוד דל עם הקטין, הודיע לבית המשפט שאינו

18 מעוניין לגדלו, הסכים להכרזתו בר אימוץ לאחר ששינה דעתו פעמים אחדות, והודיע

19 בסיכומיו בבית משפט קמא שאינו אביו של הקטין "וכי אין לו כל נגיעה לתיק". האב לא

20 הגיש עיקרי טיעון ולא התייצב לדיון בערעור.

בית המשפט המחוזי מרכז

עמ"ש 9855-02-10

1
2 (ד) מאז לידתו ועד עצם היום הזה נמצא הקטין בבית תינוקות של השירות למען הילד ובהיותו
3 כבן חצי שנה אף הוכרז "קטין נזקק".
4 בית משפט קמא מינה לקטין אפוטרופא לדין, עו"ד עליזה כהן, אשר הופיעה וייצגה את
5 הקטין גם בדיונים שבפנינו.
6
7 (ה) ביום 7.9.08 הגיש היועץ המשפטי לממשלה (להלן: "המשיב") לבית משפט קמא בקשה
8 להכרזת הקטין בר אימוץ, בטענה שהתקיימו במערערת תנאי סעיף 13(א) (7) בחוק אימוץ
9 ילדים, תשמ"א-1981 (להלן: "חוק האימוץ"), שעניינו בהורה שאינו מסוגל לדאוג כראוי
10 לילדו, ואין סיכוי שהתנהגותו או מצבו ישתנו בעתיד הנראה לעין, אפילו יסתייע בעזרה
11 מקובלת של רשויות הרווחה לשיקומו.
12

13 (ו) בישיבת יום 24.11.08 מינה בית המשפט את מכון שלם מומחה "לבחינת מסוגלותם ההורית
14 של [ההורים] לגדל את הקטין ולשמש לו כהורים". ביום 15.3.09 הוגשה חוות הדעת,
15 שאותה ערכה הפסיכולוגית ד"ר ליסה ליוטרוביץ (להלן: "המומחית"), כשאת פרק סיכום
16 הדיון בחוות הדעת ערך הפסיכולוג ד"ר מרדכי שרי, מנהל מכון שלם.
17

עיקרי חוות הדעת:

18
19
20 (ז) המערערת, ילידת 1979, רווקה ילידת טג'יקיסטן שעלתה לישראל בשנת 1995 עם אימה
21 וארבעה אחים ואחיות. המערערת חסרת מקצוע, מתגוררת בבית אימה, סובלת מקשיים
22 רבים הן במישור הקוגניטיבי הן במישור האישיותי, קשיים שיש להם השפעה משמעותית
23 ביותר על תפקודה ויכולתה ההורית. מבחינה קוגניטיבית אובחנה המערערת ברמת פיגור
24 גבולית (אי. קיו. 51), ומבחינה קלינית אובחנה בטווח של פיגור קל. היא סובלת מחסכים
25 סביבתיים מרובים ומקשיים אישיותיים הגורמים לפגיעה תפקודית משמעותית,
26 בהתארגנות ובפתרון בעיות הלקויים עד כדי כך שאינם קיימים, קושי בהבנת המציאות
27 החברתית וקושי להבין ולהגיב לדרישות המציאות. אמנם המערערת מצהירה על רצונה
28 לגדל את בנה, אך באשר למסוגלותה ההורית נאמר בחוות הדעת, כי המערערת היא:
29

30 "אישה בלתי בשלה מבחינה רגשית, בעלת רמה קוגניטיבית נמוכה, ארגון אישיות
31 בלתי מגובש, בעלת יכולת מוגבלת ביותר להתבוננות עצמית, יכולת לראות דרישות
32 המציאות ולספק להם מענה הולם מבלי להתעלם מהקשיים הקיימים. אינה מסוגלת
33 לנהל את חייה באורח עקבי ומסתגל כל שכן להתמודד עם אחריות על החיים של
34 הילד. לאור הרמה הקוגניטיבית והאישיותית הנמוכה, היא עלולה לגלות קושי
35 משמעותי בהבנת הצרכים של הקטין, החל מרמה פיזית בסיסית, כל שכן ברמה

בית המשפט המחוזי מרכז

עמ"ש 9855-02-10

1 הרגשית. איכות חייה שלה תלויה במידה רבה בתמיכה סביבתית אך אין היא
2 מסוגלת להגן על עצמה מפני פגיעה, כל שכן לא תוכל להוות גורם בטחון עבור הילד.
3 אינה מגלה מודעת לפער שבין תפקודה לבין דרישות התפקוד המסתגל, כמו כן, יכולת
4 הלמידה שלה דלה ביותר, אינה מגלה מוטיבציה לשינוי או צורך בשינוי בתפקודה.
5 בשל כך, אין זה סביר כי תוכל להשתמש ביעילות בסיוע והדרכה לשפר את תפקודה.
6 חרף רצונה המוצהר לגדל את בנה, גב' ב' חסרה ביכולת להתמודד באורח מותאם
7 ומספק עם האחרייות ההורית".

8 (עמוד 8 בחוות הדעת)

אינטראקציה עם הילד וחוות דעת קודמות

10
11 (ח) לצורך הכנת חוות הדעת, נערכה אינטראקציה בין הקטין וההורים ביום 29.1.09. על פי
12 התרשמותה של המומחית מהאינטראקציה בין המערערת והקטין:

13
14 "האם, היתה רוב המפגש פאסיבית. אומנם החזיקה את הקטין בידיה אך התקשורת
15 שלה עמו הייתה מועטה. במחצית הראשונה של המפגש, לא השמיעה קול ולמעט
16 ליטופים מעטים על ראשו הייתה שקטה וכמעט "קפואה". בהמשך, חשה מעט יותר
17 בטוחה, מאכילה אותו, אם כי עשתה את זה באורח לא לגמרי מותאם לילד, תוך שהיא
18 מגישה לו כפות אוכל גדולות ואינה שמה לב להיותו מלוכלך. ניכרה בה רתיעה
19 מסוימת לטיפול בו, כך הציעה להחליף טיטול אך ציפתה מהאב לעשות זאת, לא
20 בדקה האם קיים צורך בכך ולבסוף הזניחה את הנושא. לא ניסתה לשחק עם הילד
21 וכמעט ולא דיברה עמו לאורך כל המפגש".

22 (עמוד 16 לחוות הדעת)

23
24 המומחית נחקרה בבית המשפט בחקירה שכנגד. כן נחקרה פקידת הסעד לחוק הנוער הגב'
25 עפרה אנשל.

26
27 המומחית התייחסה בחקירתה לאינטראקציה בין המערערת והקטין, ועל פי עדותה:

28
29 "ש. הילד יבכה בלילה, להערכתך היא תקום.

30 ת. להערכתך היא לא תוכל לעשות את זה. מתוך ההתרשמות והאינטראקציה בינה
31 לילד, ההתנהלות שלה היתה פסיבית מאוד, היא כמעט לא הגיבה. נורא חשוב
32 להדגיש שמדובר לא ברוע לב או חוסר רצון אלא בחוסר הבנה וחוסר יכולת איך
33 לגשת"

34 (עמוד 5 בפרוטוקול מיום 1.4.09).

בית המשפט המחוזי מרכז

עמ"ש 9855-02-10

ובהמשך (עמ' 8 בפרוטוקול):

1
2
3 "ש. במפגש בין הילד לאמא, את מזהה יחסי אובייקט בין הילד לאמא ובין האמא
4 לילד.

5 ת. בין הילד לאמא היה קשה להתרשם מקשר מובחן, היא (צ"ל: "הוא") לא יזם
6 קשר, לא הגיב במיוחד כלפיה. שזה סביר וצפוי לאור העובדה שהוא לא גדל
7 אצלה. ביחס לאמא, אפשר היה להתרשם שיש לה נכונות להיות בקשר עם
8 הילד, אבל היא לא יודעת איך להגיב אליו, או שהיא פסיבית רוב הזמן או שהיא
9 נעזרה באבא ובקשה ממנו לעשות דברים. אם כי אפשר לזהות שבפגישה של
10 שעה, לקראת הסוף, היא קצת יותר פנתה לילד. כי בחצי שעה ראשונה היא לא
11 אמרה אף מילה אליו. היא לא אמא שדוחה במודע את הילד, היא אמא מאוד לא
12 מיומנת.

13 ש. היה ביניהם מגע, האם היא הרימה אותו, נישקה אותו.
14 ת. בהתחלה המגע היה מצומצם, אח"כ היא ירדה איתו. היא לא נגשה אליו אבל
15 כשהאבא הביא אותו אליה, כשהוא הושיב אותו על הברכיים שלה, היא ניסתה
16 להאכיל אותו. מסורבל אבל אפשר היה לראות שהיא מנסה.
17 ש. אדם זר שהיה נכנס לחדר ולא מכיר את הסיפור והאנשים, היה יכול לזהות
18 ברמה אינטואיטיבית בלבד, שהיא האמא וזה בנה.
19 ת. לא בהכרח. היא הגיבה כפי שאדם מגיב לתינוק. אמהות בדרך כלל פונות אל
20 הילד, פונות אליו בשם חיבה ייחודי לילד. היא היתה מאוד שקטה, כמעט לא
21 היה קשר מילולי עם הילד".

הערכות, סיכומים ואבחונים נוספים שהיו בפני עורכי חוות הדעת -

22
23
24
25 הערכה ניררו פסיכולוגית של המערערת מיום 16.6.04 (מוצג ב' מטעם המשיב) - לצורך
26 קביעת כושר השתכרות של המערערת מטעם המוסד לביטוח לאומי, שאותה ערך מר יצחק
27 שחר, פסיכולוג קליני מומחה, שכך כתב:

28
29 "גילתה תפקוד קוגניטיבי נמוך שמושפע מפיגורים התפתחותיים-אורגניים (ליקויים
30 קשים בלמידה מילולית ובלתי מילולית), גורמים סביבתיים (חסך ניכר בהשכלה
31 פורמאלית, אי ידיעת השפה) וגורמים אישיותיים התנהגותיים (סף תסכול נמוך
32 ומוטיבציה מוגבלת) ... בצד המגבלות הקונטיביות, בולטים סימני הפרעה ניכרת
33 בתחום האישיותי. במבחנים עולים ביטויי אימפולסיביות רגשית והתנהגותית,
34 מנגנונים כפייתיים, אגוצנטריות, היענות נמוכה לסמכות וקשיים בשיפוט חברתי
35 גבוה. עולים סימני הפרעה ניכרת בהסתגלות למסגרת חברתית".

בית המשפט המחוזי מרכז

עמ"ש 9855-02-10

1
2 סיכום אבחנתי של המערערת מיום 20.3.07 (מוצג ג' מטעם המשיב) - שערך מכון "הדר"
3 לצורך בדיקת רמת תפקוד ודרכי טיפול, שבו נאמר:

4
5 "תפקודה השכלי הנוכחי ... הינו בטווח גבולי ... נראה שיש לה קושי בולט בשיפוט
6 חברתי, במיוחד בכל קשור להתנהלות מול אנשים וקבלת החלטות שקולות הנוגעות
7 לכוונות של אנשים אחרים. כתוצאה מכך קיימת סכנה ממשית ש ... תיפול קורבן
8 לניצול על ידי גורמים שליליים. ... ברמה הביצועית, ההבחנה והארגון החזותי ירודים
9 ומקשים עליה בהבחנה בפרטים ... במישור האישיותי עולה הרושם שמדובר בבחורה
10 בלתי בשלה, עם שיפוט חברתי לקוי וקושי בקבלת החלטות שקולות ועצמאיות. תוכן
11 העולם הפנימי מצומצם וראשוני. סף התסכול נמוך כמו גם יכולתה לדחות סיפוקים
12 ...".

13
14 (ט) סיכום התכנסות ועדת אבחון באגף לטיפול באדם המפגר – משרד הרווחה, מיום 2.5.07
15 (מוצג ד' מטעם המשיב):

16
17 "בתחום האינטלקטואלי – התגלה פער בין התחום המילולי והביצועי לטובת
18 המילולי, הפוטנציאל הקוגניטיבי והסתגלותי לא מנוצל בגלל מצבה הרגשי וגורמים
19 אורגניים.

20 בתחום הרגשי נפשי – בעלת אישיות לא בשלה, עם שיפוט חברתי לקוי. תוכן העולם
21 הפנימי מצומצם. סף גירוי וסף תסכול נמוכים.

22 בתחום ההסתגלותי – יודעת לבצע מטלות של חיי יום יום. מתקשה בחישוב כספים.
23 זקוקה לתמיכה בהתנהלות מול מוסדות ציבור. מנוצלת על ידי אחרים מבחינה
24 כספית.

25 בתחום הבריאותי – סובלת מהפטיטיס B, ניסטגמטס הוריזונטלי, זקוקה
26 למשקפיים אך אינה מרכיבה. אינה נוטלת טיפול תרופתי באופן קבוע. זקוקה למעקב
27 רופא עיניים, מעקב במרפאת כבד ורופא משפחה.

28 בתחום התעסוקה, חינוך ופנאי – אינה עובדת. אינה משולבת במסגרת לשעות הפנאי.
29 זקוקה למסגרת תעסוקתית מתאימה".

2. פסק הדין בבית משפט קמא

30
31
32
33 (א) בפסק דינו של בית משפט קמא, אשר ניתן כאמור ביום 2.12.09, הוכרז הקטין בר אימוץ,
34 לאחר שבית משפט קמא הגיע למסקנה כי אף שהמערערת אוהבת מאוד את הקטין
35 ומתמידה לבקר אותו, הרי שהיא נעדרת מסוגלות הורית:

בית המשפט המחוזי מרכז

עמ"ש 9855-02-10

1
2 "שתאפשר לה לזהות את צרכיו ההתפתחותיים הפיזיים הנפשיים והחברתיים של
3 הילד, לשמש לו מקור בטחון ועקביות, להיות מסוגלת לבצע הפרדה בין הצרכים שלה
4 לבין צרכי הקטין ולטפל בו במצבים משתנים" (עמ' 12 בפסה"ד).

5
6 (ב) עוד נקבע כי המערערת עצמה זקוקה למסגרת מוגנת ושיקומית וכי אין לה סיכויים ללמידה
7 ולשינוי בעתיד בשל חוסר היכולת להבין את הצורך שלה בלימוד ושינוי התנהגות. כמו כן
8 קבע בית משפט קמא כי אין סיכוי שיחול שינוי בתפקודה ההורי של המערערת גם אם
9 תמשיך לקבל הדרכה ואף הדרכה מוגברת בעתיד הנראה לעין. כדברי בית משפט קמא:

10
11 "למעשה מדובר במשיבה שלצורך תפקוד סביר כאם תזדקק לליווי צמוד למשך שעות
12 ארוכות במשך כל יום וככל שהדבר נראה כיום גם לאורך כל השנים" (עמ' 13
13 בפסה"ד).

3. טענות הצדדים

טענות המערערת

14
15
16
17
18
19 (א) לטענת ב"כ המערערת בית המשפט לא ייחס חשיבות מספקת ומשקל ראוי להקפדה
20 שמקפידה המערערת לבקר את בנה באופן קבוע מאז לידתו, פעמיים בשבוע, שבכך הוכיחה
21 כי היא מסוגלת לקביעות ולעקביות בטיפול בבנה.

22
23 (ב) קביעתו של בית משפט קמא כי המערערת נעדרת מסוגלות הורית אינה מבוססת ואינה יכול
24 לעמוד.

25
26 (ג) בית המשפט לא נתן משקל ראוי להיותה של המערערת דמות מיטיבה שיש לה קביעות
27 חיובית בחיי הקטין.

28
29 (ד) בית המשפט לא בחן את הטענה כי לא הוכנה תוכנית מקצועית ומסודרת אשר תבחן את
30 כישורי ההורות של המערערת, ולכך שהיא לא קיבלה מעולם הדרכה מקצועית סדורה
31 ומתמשכת לרבות במהלך ביקוריה אצל הקטין.

32
33 (ה) טענה אחרונה בסדר הטענות, אך ראשונה בחשיבותה מבחינת המערערת, כי בית משפט
34 קמא נמנע מלבדוק כראוי את שאלת צמצום תוצאות האימוץ, דהיינו אימוץ פתוח להבדיל

בית המשפט המחוזי מרכז

עמ"ש 9855-02-10

מאימוץ סגור. למעשה התמקד ב"כ המערערת בטענה זו (ראו דבריו בפרוטוקול ישיבת יום
4.3.10).

טענות המשיבים

טענת האפוטרופא לדין לקטין

האפוטרופא לדין לקטין התמקדה בטיעוניה בשאלת צמצום תוצאות האימוץ בלבד. לדבריה
אפשר כי בסוגיית שמירת הקשר בין הקטין למערערת לא נבחנו הדברים עד תומם. לטעמה, אכן
קיים אותו ספק קטן בשאלה זו אשר בגינה אפשר ויש מקום למנות מומחה שיבחן סוגיה
ספציפית זו ולא מעבר לכך.

טענות היועץ המשפטי לממשלה

(א) עמדת המשיב שוללת את כל טענות המערערת. לטעמו, חוות הדעת היתה מקיפה ומפורטת
הן בשאלת האימוץ הן בשאלת היקף תוצאות האימוץ, כך גם חקירתה של המומחית בבית
משפט קמא אשר הביאה לאותן מסקנות האמורות בחוות הדעת.

(ב) ב"כ המשיב ממשיכה וטוענת, כי נשללה כל אפשרות מתן הדרכה למערערת ואין לעשות
ניסיון בכיוון זה אשר עלול להעמיד את הקטין בסיכון.

(ג) באשר למסוגלותה ההורית של המערערת: על פי המסמכים שהונחו בפני בית משפט קמא
אין כל ספק כי המערערת חסרת מסוגלות הורית לנוכח הליקויים והקשיים מהם היא
סובלת. מדובר במערערת שאיננה מסוגלת לנהל את ענייניה בעצמה, לא כל שכן אין היא
מסוגלת להתמודד עם לחצים קשיים ובעיות העולות מעצם גידולו של קטין. גם מהמפגשים
שנערכו עד למועד מתן פסק הדין עלה בבירור כי המערערת מתקשה בתפקוד הורי בסיסי
ביחס לקטין, למרות ההנחיות והליווי שהוענקו לה מצד צוות מרכז הקשר. למעשה,
המערערת לא יכלה להפנים את ההנחיות שקיבלה והמפגשים אופיינו בתוכן דל.

(ד) ב"כ המשיב חוזרת ומדגישה כי השיקול היחיד הקובע לגבי צמצום תוצאות האימוץ הוא
שיקול טובת הקטין. בענייננו, מהמפגשים וחוות הדעת עולה כי למרות הביקורים שביקרה
המערערת את הקטין לא נוצר קשר רגשי בין הקטין לבין המערערת. אשר על כן סבורה ב"כ
המשיב כי דין הערעור להדחות על כל טענותיו לרבות הטענה בדבר צמצום תוצאות האימוץ
כאשר עמדת המשיב היא כי אין לאפשר בדיקה חוזרת של עניין זה הכוללת מפגשים בין
הקטין לבין המערערת לאחר שהליך הפרידה כבר נערך והסתיים ולאחר שבפועל לאחר מתן

בית המשפט המחוזי מרכז

עמ"ש 9855-02-10

1 פסק הדין נותק באופן מסודר הקשר שבין הקטין ובין המערערת וחידושו, ולו רק לצורך
2 אבחון נוסף, יש בו כדי להזיק לקטין.

4. דיון והכרעה

6 (א) שמענו את טענות הצדדים בישיבת יום 22.2.10, ובסיומה החלטנו להורות למומחים
7 להשלים את חוות הדעתם בשאלת צמצום תוצאות האימוץ.

9 חוות הדעת המשלימה הומצאה ושמענו טענות נוספות באשר אליה בישיבת יום 4.3.10.

11 לאחר שעיינו בטענות הצדדים ובמסמכים הרלוונטיים, לרבות חוות הדעת וחוות הדעת
12 המשלימה, אנו סבורים כי דין הערעור להידחות.

מסוגלותה ההורית של המערערת

16 (ב) מחוות הדעת, מהתסקירים והמסמכים שהוזכרו לעיל ומכלל הראיות בעניינה של המערערת
17 עולה, למרבה הצער, כי אין ספק שהיא מחוסרת כל מסוגלות הורית לגדל את הקטין, לדאוג
18 לו, לחנך אותו ולמעשה לתפקד כאם מיטיבה ומגוננת, וכפי שנראה היא חסרת סיכוי
19 לשיפור מסוגלותה ההורית בעתיד.

21 (ג) חוות הדעת בעניין זה חד משמעית, לא נסתרה וכאמור אין למצוא בה תקווה לשינוי
22 משמעותי בעתיד. מדובר באם הסובלת מקשיים רבים, הן במישור הקוגניטיבי הן במישור
23 האישיותי, והיא מתפקדת ברמה של פיגור גבולי. מחוות הדעת עולה, כי לא רק שאין היא
24 מסוגלת לשמור על שלומו של ילד, אלא שלמעשה אין היא מסוגלת לשמור אף על עצמה
25 מפני פגיעה, או אפילו לטפל בבריאותה שלה. הבנתה החברתית נאיבית ומשקפת חוסר
26 בגרות, היא מתקשה להבין ולהגיב באורח מותאם לדרישות המציאות, וכיוצא בזה ליקויים
27 שאינם מאפשרים לה להיות אחראית על חייו של קטין.

29 (ד) אכן, אין מחלוקת כי המערערת הקפידה לראות את הקטין באופן קבוע, אך בכך החל
30 והסתיים הקשר התקין כביכול של המערערת עם הקטין, שכן המפגשים עצמם היו ריקים
31 מתוכן רגשי כלשהו ולא בכדי נאמר בחוות הדעת המוקדמות, כמו גם באלו שלאחריהן, כי
32 לא נוצר קשר רגשי אמיתי בין הקטין לבין המערערת.

33 לעניין זה מן הראוי להפנות לתסקיר האחרון שהוגש לנו ביום 15.2.10, שם תואר למשל
34 הליך הפרידה בן שלושת השבועות שנערך בין המערערת לקטין ואשר במהלכו דוללו
35 הביקורים של המערערת מפעמיים בשבוע עד לכדי מפגש פרידה אחרון. אף שהמערערת

בית המשפט המחוזי מרכז

עמ"ש 9855-02-10

1 הודרכה להביא מתנת פרידה לקטין ולצלמו, הדבר לא נעשה. המערערת לא הפנימה ולא
2 הצליחה ליישם דבר מההדרכה שניתנה לה. כאמור היא לא הביאה מתנת פרידה, היא לא
3 צילמה את הקטין ולמעשה לא נפרדה ממנו. המערערת המשיכה להתנהל כמו בכל
4 הביקורים האחרים אשר גם בהם לא הביאה לקטין דבר (פרט לשני ביקורים בהיותו תינוק
5 קטן).

6 הקטין נפרד מהמערערת בקלות ולא נראה כי הוא סבל ממשקע טראומתי בלתי הפיך
7 כתוצאה מהפרידה. ייתכן ויש ממש בהסבר פקידת הסעד לפיו הביקורים הועילו יותר
8 למערערת מאשר לקטין שכן בשעות אלו זכתה היא עצמה לתשומת לב לה אין היא מורגלת.
9

10 (ה) אין לנו ספק שהמערערת אוהבת את הקטין, אך בכך לא די. כדברי בית המשפט העליון (מפי
11 כב' השופטת ע' ארבל) **"בחינת המסוגלות ההורית הינה מנקודת מבט אובייקטיבית,**
12 **דהיינו האם ההורה מסוגל לדאוג לילדו ולא האם הוא מעוניין בכך"** (רע"א 5509/09 פלונית
13 **נ' היועץ המשפטי לממשלה (טרם פורסם, 13.1.10)).**
14

15 (ו) הטענה כי מעולם לא הוכנה תוכנית מקצועית מסודרת בעבור המערערת אף היא דינה
16 להידחות. לצערנו בנסיבות העניין ולנוכח מצבה של המערערת כמתואר בהרחבה לעיל, לא
17 תועיל תכנית כלשהי. תפקודה של המערערת נמוך עד בלתי קיים. המערערת תוארה
18 כמתפקדת ברמה של ילדה בגיל 10, וברור כי במצב כזה אין תועלת בתכנית כלשהי. כפי
19 שנאמר לעיל, במקרה הנדון סיוע משמעו שיש לצרף למערערת אדם נוסף שיהיה לצידה
20 ולצד הקטין תקופה של שנים, 7 ימים בשבוע, 24 שעות ביממה, ולמעשה ישמש תחליף אם.
21 דבר זה איננו מתקבל על הדעת, אינו נדרש בחוק (ר' סעיף 7 בחוק האימוץ) ואין לאפשרו.
22

23 (ז) לא מצאנו בסיס כלשהו לטענות המערערת בכל הנוגע לתפקודה התקין כביכול בתקופה
24 שבה ביקרה את הקטין.
25

צמצום תוצאות האימוץ

26
27
28 (ח) טענתה האחרונה והמרכזית של המערערת הינה בעניין צמצום תוצאות האימוץ. בעניין זה,
29 כאמור לעיל, נדרשה חוו"ד משלימה.
30

31 (ט) הכלל הוא, כי אימוץ הוא "אימוץ סגור" ואילו "אימוץ פתוח" הוא החרוג:
32

33 **"העקרון בחוק האימוץ הוא כי, דרך כלל, האימוץ הוא "אימוץ סגור", המביא לניתוק**
34 **כל קשר קודם, פיסי ומשפטי, בין הקטין לבין הוריו הביולוגיים. עם זאת, החוק מכיר**
35 **גם בחריג לכלל זה, בדמות ה"אימוץ הפתוח", המאפשר, בנסיבות מיוחדות ויוצאות**

בית המשפט המחוזי מרכז

עמ"ש 9855-02-10

1 דופן, לשמר קשר כלשהו - בעל אופי כזה או אחר - בין הקטין למשפחתו הטבעית.
2 מאחר שהקו המנחה החוצה שתי וערב בדין האימוץ הוא טובתו של הילד, הותיר
3 החוק חריג אפשרי, במקרים חריגים ומיוחדים, לשמר קשר מסוים בין הילד
4 למשפחתו הטבעית, במקום שיצירת חיץ מוחלט, בבחינת "מסך ברזל" ביניהם,
5 עלולה להזיק לטובתו. חריג זה של "אימוץ פתוח" ניתן להחלה במצבים חריגים, בהם
6 טובת הילד מצדיקה כי תישמר זיקה מסוימת בינו לבין משפחתו הטבעית".
7 (בע"מ 1845/07 פלונית נ' היועץ המשפטי לממשלה (טרם פורסם, 16.4.08), עמוד 10
8 פסקה 19).

9
10 (י) ביום 25.2.10 הוגשה חוות דעת משלימה מטעם מכון "שלם", ולפיה לא רק שאין מקום
11 לצמצום תוצאות האימוץ, אלא מתעורר החשש כי קיום קשר בין המערערת והקטין, אפילו
12 בתדירות נמוכה, עלול לפגוע בתהליך האימוץ. וכלשון חוות דעת:

13
14 "במקרה הנוכחי מדובר באם, אשר לא רק שאינה מבינה את קשייה שלה אלא אף
15 אינה מכירה בהם. לגב' ב. חסרים הכלים הקוגניטיביים והרגשיים כדי להוות
16 שותפה להליך זה, להבין מה עלול לחבל ולהכשיל תהליך מורכב זה ולתרגם כל זאת
17 לרמה ההתנהגותית. קיים חשש סביר, כי במידה ויתקיימו מפגשים בין האם לקטין
18 תוך מהלך האימוץ עלולה האם בהתנהלותה לזעזע את האיזון העדין הנדרש מן הקטין
19 ולהציבו במצבי קונפליקט ודחק העלולים בהסתברות גבוהה אף להכשיל את תהליך
20 האימוץ כולו.

21 חוסר הבשלות הרגשית של האם, רמתה הקוגניטיבית הנמוכה, ארגון האישי
22 הבלתי מגובש שלה, יכולתה המוגבלת ביותר להתבוננות עצמית, אי יכולתה להבין
23 נכוחה את דרישות המציאות ולספק להן מענה הולם, התעלמותה מהקשיים
24 הקיימים – כל אלה אינם מנבאים עקביות והסתגלות הנחוצות להיותה שותפה
25 לתהליך האימוץ הפתוח. אם נוסף לכך את הקושי המשמעותי בהבנת צרכי הקטין,
26 ניתן לומר כי לצערנו אין בתפקודה של האם ובמגבלותיה הקוגניטיביות ואישיותיות
27 כדי לנבא אפילו רמה מינימאלית של שיתוף פעולה סביר כנדרש במצבים מעין אלה.

28 מצידו של הקטין לא התרשמו כי דמויות ההורים מהוות דמויות מוכרות ומובחנות
29 מבחינתו. תהליך ההסתגלות לאימוץ הנו מורכב ועדין וקשה דיו מכדי להעמיס על גבו
30 של הקטין השקעה בקשר עם האם, אשר ספק רב אם ייתרם ממנו וקיימת רמת
31 סבירות כי יעכב את תהליך ההתקשרות שעליו לבנות בעזרת המשפחה המאמצת.

32 מניסיונו, גם תדירות נמוכה של מפגשים עלולה להוות מעמסה על הקטין, מקור
33 לבלבול ולעיכוב תהליך בניית ההזדהות וההשתייכות למשפחתו המאמצת. באם נוסף
34 לכך את מגבלותיה של האם כפי שצוינו כאן ובחוות הדעת לא ניתן להימנע מן
35 המסקנה כי במקרה הנוכחי אין מקום לצמצום תוצאות האימוץ" (ההדגשות במקור).

בית המשפט המחוזי מרכז

עמ"ש 9855-02-10

1

2 (יא) חיזוק למסקנות חוות הדעת ניתן למצוא גם בתסקיר הסעד מיום 15.2.10, לפיו, אף על פי
3 שהתקיימו מפגשים בין המערערת לקטין במשך שנתיים, לא נוצר ביניהם קשר משמעותי
4 אשר יחייב המשכיות. לדעת עורכת התסקיר, אימוץ פתוח לא רק שלא ישרת את טובת
5 הקטין, אלא עלול לגרום לו נזק. טובתו של הקטין הנה ליצור קשר ראשוני בונה עם
6 משפחתו המאמצת מבלי שיישמר קשר בינו לבין המערערת אמו הביולוגית.

7

8 (יב) על פי ההלכה הפסוקה, השיקולים לבחינת "אימוץ פתוח" ייבחנו מנקודת מבטם של
9 ההורים הביולוגיים – האם הם מסוגלים לכבד את אימוץ הילדים במשפחה המאמצת;
10 מנקודת מבטה של המשפחה המאמצת - האם מסוגלים הם לאפשר שמירת קשר בין הקטין
11 להורים הביולוגיים; ומנקודת מבטו של הקטין - האם תצמח לו תועלת מקיום קשר עם
12 הוריו הביולוגיים (בע"מ 1845/07 שם, עמוד 12 פסקה 22).

13

14 (יג) בדיון שהתקיים לפנינו ביום 4.3.10 אמר ד"ר שרי: "המקרה הנוכחי לא עומד בשום
15 קריטריון שאני מכיר שיאפשר פתיחת סדק בנושא האימוץ".

16

17 (יד) כאמור, הכלל הוא, כי רק במקרים נדירים ורק בנסיבות יוצאות דופן יפסוק בית המשפט
18 בניגוד לחוות הדעת שפניו (בע"מ 6593/06 פלונית נ' היועץ המשפטי לממשלה (טרם
19 פורסם, 22.3.07); בע"מ 3329/08 פלונית נ' היועץ המשפטי לממשלה (טרם פורסם,
20 18.6.08)).

21

22 (טו) בענייננו, כאמור, חוות הדעת בתיק הנן חד משמעיות, ומסקנת כולן חד היא. לא מצאנו
23 מקום לסטות מן האמור בהן.

24

25 לפיכך דין הערעור להידחות.

26

27

5. הערות לסיום

28

29

בשולי הדברים אנו מבקשים להעיר שתי הערות:

30

31 (א) מינוי עורך דין ומינוי מומחים: בית המשפט מינה למערערת עורך דין שייצגה לפניו ולאחר
32 מכן בערעור. בלי לפגוע כהוא זה בכישוריו של עורך הדין שמונה, שעשה את המיטב להצגת
33 עניינה של המערערת לפנינו, ראוי היה, כעניין שבשגרה ולא כל שכן בעניין דין, שבית
34 המשפט ימנה עורך דין הדובר את שפתו של בעל הדין שאותו הוא מתמנה לייצג. אין מדובר
35 בעניין טכני בלבד אלא בקשר בין עו"ד לבין לקוח הנותן אמונו בו, זקוק להתייעצות בו

בית המשפט המחוזי מרכז

עמ"ש 9855-02-10

1 ולעצתו, ונזקק לא פעם להביא בפניו דברים שבלב. אין צריך לומר שכך ראוי לנהוג גם לגבי
2 מומחים הבודקים את הקטין, הוריו ובני משפחותיהם, וכך גם לגבי מי שבית המשפט ממנה
3 אפוטרופוס לחסוי.

4
5 (ב) עינוי הדין: לנוכח הרגישות המתחייבת בטיפול בתיקי אימוץ, לנוכח מצוקתם הגדולה של
6 אותם קטינים הממתינים לתוצאות הדיונים בבקשה להכרזתם כברי אימוץ, אשר בתוקף
7 הנסיבות חוסים במוסדות ללא דמויות הוריות קבועות, מצופה מבית המשפט לענייני
8 משפחה הדין בעניין, לעשות כל שניתן על מנת לסיים דיונים אלה בהקדם האפשרי. ברוח זו
9 אף מצא המחוקק לתקן את החוק בשנת תשס"ד (2004) והוסיף לסעיף 13 הימנו את סעיף
10 קטן ב' שזו לשונו:

11
12 **"(ב) (1) החלטת בית המשפט בבקשה להכריז על ילד כבר-אימוץ, תינתן בתוך**
13 **12 חודשים מיום הגשת הבקשה להכרזה כאמור; ואולם רשאי בית**
14 **המשפט לדחות את מועד מתן ההחלטה למועד אחר שיקבע,**
15 **מנימוקים שיפרט.**

16 **(2) הודעה על החלטת בית המשפט לענין דחיית המועד כאמור בסעיף קטן (א)**
17 **שניתנה על ידי שופט שאינו נשיא בית המשפט או סגנו, תימסר לסגן**
18 **נשיא בית המשפט, ואם ניתנה ההחלטה על ידי סגן נשיא בית**
19 **המשפט – תימסר ההודעה לנשיא בית המשפט."**

20
21 בעניין שבפנינו, התביעה לבית משפט קמא הוגשה ביום 7.9.08, אך פסק הדין ניתן כאמור
22 רק ביום 2.12.09 (!). לא מצאנו שבית המשפט מסר הודעה לסגן הנשיא כמצוות ס"ק (ב)(2)
23 הנ"ל ואף לא מצאנו למצער הסבר כלשהו להתמשכות המשפט. עיון בלוח הזמנים של
24 הישיבות שהתקיימו בבית משפט קמא מלמד שבית המשפט לא שת לבו להוראת תקנה
25 271א בתקנות סדר הדין האזרחי הקובעת כי תקופת פגרה תובא במניין הימים שנקבעו
26 בתקנות לצורך הליכים של אימוץ ילדים, ולא ניצל את תקופת הפגרה כדי לקדם את הדיון
27 במהירות המרבית. יתר על כן, בית המשפט דחה את הדיון מפעם לפעם לתקופות ממושכות
28 אשר לא מצאנו להן הצדקה במקרה זה. ראוי היה בעניינים כגון דא, שבית המשפט יקבע
29 את הדיונים כמו גם את הגשת חוות הדעת למועדים מוקדמים יותר, ומשהחל בשמיעה
30 ישמע את המשפט בטווחי זמן קצרים יותר, אלא אם אכן מתקיימות נסיבות מיוחדות, שלא
31 מצאנו בענייננו, לשוב ולדחות את הדיון לתקופות ארוכות. כך גם, משהסתיימה שמיעת
32 הראיות היה ראוי לשמוע את הסיכומים על אתר, או למצער להורות על סיכומים בכתב
33 בתוך ימים אחדים ולא בתוך שלושה חודשים כפי שנעשה בתיק זה.

בית המשפט המחוזי מרכז

עמ"ש 9855-02-10

1 בענייננו חלפו כחמישה חודשים מאז הסתיימה שמיעת המשפט ועד למתן פסק הדין, תקופה
2 שעלתה כדי רבע מחייו של הקטין והמשפט כולו התמשך מאז הגיע הקטין לגיל חצי שנה ועד
3 ערב יום הולדתו השני.
4 יש לעשות כל שניתן על מנת למנוע מצב כמתואר לעיל.

5
6 אין אנו מתעלמים מהעומס המוטל על שופטי המשפחה, אך בית המשפט מצווה להקדיש
7 את הזמן לענייני אימוץ מעל ומעבר לעניינים אחרים הנדונים לפניו.

8
9 אנו מורים למזכירות להעביר העתק מפסק דיננו לסגן הנשיא של בית המשפט לענייני
10 משפחה במחוז המרכז.

11
12 לפני סיום, נציין כי לנוכח הנמקתנו דלעיל, אין אנו רואים צורך בקבלת התסקיר שעליו
13 ציווה בית משפט קמא בסיום פסק דינו "בקשר לאפשרויות להעברת מידע לאם בקשר
14 לקטין אחת לכמה זמן", אשר משמעו צמצום תוצאות האימוץ, דבר העומד בניגוד למסקנתו
15 של בית המשפט קמא, כי האימוץ יהיה "אימוץ סגור" ולא יצומצמו תוצאותיו.

6. סוף דבר

16
17
18
19 התוצאה הינה, כאמור, כי הערעור נדחה.

20
21 הוראת בית משפט קמא בדבר "הגשת תסקיר בקשר לאפשרויות להעברת מידע לאם בקשר
22 לקטין אחת לכמה זמן" - מבוטלת.

23
24 ניתן היום, כ"ב אדר תש"ע, 08 מרץ 2010, בנוכחות עו"ד אורית פניני, עו"ד עליזה כהן
25 (אפוטרופא לקטין) ופק"ס, הגב' נירה אליאב ובהעדר עו"ד ליפסקר שהודיע שלא יתייצב
26 ומרשתו שלא התייצבה.

27 ב"כ היועמ"ש תדאג למסירה אישית למשרד ב"כ המערערת, לקרן לטיפול בחסויים ופקה"ס
28 תמסור העתק ממנו אישית למערערת.

29
30

ורדה פלאוט, שופטת

אהרון מקובר, שופט

אילון ש' שילה, שופט
אב"ד

31

32